

- Αξιότιμη κυρία Εκπρόσωπε της Κυβέρνησης
- Εκλεκτοί προσκεκλημένοι
- Κυρίες και Κύριοι

«Ανήκω σε μια χώρα μικρή» σημειώνει ο Γιώργος Σεφέρης στην ομιλία που εκφώνησε το Δεκέμβρη του 1963 κατά την απονομή του βραβείου Νόμπελ στη Στοκχόλμη. Και συνεχίζει *«Ένα πέτρινο ακρωτήριο στη Μεσόγειο, που δεν έχει άλλο αγαθό παρά τον αγώνα του λαού, τη θάλασσα και το φως του ήλιου»*.

Γι' αυτό τον αγώνα του λαού βρισκόμαστε σήμερα εδώ, για να θυμηθούμε, να τον τιμήσουμε, να εκφράσουμε το σεβασμό μας στους αγωνιστές, αλλά και να αναστοχαστούμε.

Υπάρχουν πράγματι στη ζωή των λαών ορισμένες χρονολογίες με εντελώς ξεχωριστή σημασία. Στο πλήθος των ημερομηνιών που έχουν σημασία για την νεότερη ελληνική ιστορία, η 25 Μαρτίου 1821 είναι ίσως η πιο χαρακτηριστική, αφού σηματοδοτεί την έναρξη της Επανάστασης, που έδωσε στην Ελλάδα τη σύγχρονη κρατική της υπόσταση. Στην πραγματικότητα η Επανάσταση είχε ξεκινήσει ένα μήνα νωρίτερα, στο Ιάσιο της Μολδαβίας, με τον Αλέξανδρο Υψηλάντη. Ωστόσο, ήδη από το 1838 η 25^η Μαρτίου καθιερώθηκε ως ημέρα εθνικής επετείου, παράλληλα με τον εορτασμό του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, που συμβολικά ταυτίστηκε με την επανάσταση του λαού.

Η διπλή γιορτή, χριστιανική και εθνική συμβολίζει, το θάρρος, την αντοχή, την ελπίδα και την αισιοδοξία. **Το θάρρος**, διότι αντίθετα προς τη λογική που υπαγόρευε ότι οποιαδήποτε προσπάθεια εξέγερσης απέναντι στην Οθωμανική αυτοκρατορία ήταν εκ των προτέρων καταδικασμένη σε αποτυχία, οι άνθρωποι του 21 επιχείρησαν. Και μάλιστα επιχείρησαν μέσα σε ένα δυσμενές περιβάλλον, αφού η Ευρώπη και οι Μεγάλες Δυνάμεις της Ιερής Συμμαχίας ήταν εχθρικές απέναντι στην Επανάσταση. Είναι αυτό το θάρρος που εξυμνεί ο Κωστής Παλαμάς στους στίχους του *«Η μεγαλοσύνη των λαών δεν μετριέται με το στρέμμα. Με της καρδιάς το πύρωμα μετριέται και το αίμα»*. Είναι το ίδιο θάρρος που εμπνέει τον Οδυσσέα

Ελύτη στην Ωδή στον Πικάσο *«Νικά η περήφανη καρδιά τα μαύρα σκότη και τον γόρδιο κόβει δεσμό των πραγμάτων».*

Συμβολίζει την αντοχή, διότι επί 6 και πλέον χρόνια κράτησαν έναν αγώνα άνισο και τελικά επιβλήθηκαν σε συμπαθούντες και αντιπαθούντες, μεγάλους και μικρούς, δίκαιους και άδικους. *«Όταν αποφασίσαμε να κάμωμε την Επανάσταση»* γράφει ο Κολοκοτρώνης στα απομνημονεύματά του, *«δεν εσυλλογισθήκαμε ούτε πόσοι είμεθα ούτε πως δεν έχουμε άρματα ούτε ότι οι Τούρκοι εβαστούσαν τα κάστρα και τις πόλεις... αλλά ως μια βροχή έπεσε σε όλους μας η επιθυμία της ελευθερίας μας και όλοι, και ο κλήρος και οι προεστοί, και οι καπεταναίοι και οι πεπαιδευμένοι και οι έμποροι, μικροί και μεγάλοι, όλοι εσυμφωνήσαμε εις αυτόν το σκοπό και εκάναμε την επανάσταση».*

Συμβολίζει, τέλος, την ελπίδα και την αισιοδοξία, διότι από την αρχή οι άνθρωποι του 21 πίστεψαν στο ευτυχές τέλος, ενώ λογικά ίσως δεν θα έπρεπε να έχουν πιστέψει σε αυτό. Και απέδειξαν ότι η Ιδέα μπορεί να επιβληθεί στα ανθρώπινα συμφέροντα, και δεν είναι ο απλός υλικός υπολογισμός που κάμπτει και εξαφανίζει την Ιδέα.

Ο καθιερωμένος εορτασμός της 25^{ης} Μαρτίου 1821 είναι μια ιδιαίτερα κατάλληλη ευκαιρία, όχι μόνο για την κατανόηση της σημασίας της επετείου, αλλά και για τη συσχέτισή της με τη συγκεκριμένη, κάθε φορά, ιστορική στιγμή. Μπορεί έτσι η ιστορική μνήμη να μεταμορφωθεί σε ένα δημιουργικό παρόν.

Εκατόν εννενήντα πέντε χρόνια ύστερα από το 1821, αναπόφευκτα γίνονται παραλληλισμοί με την πρωτόγνωρη δυσμενή οικονομική κατάσταση που έχει περιέλθει η χώρα μας, και το ελληνικό δημόσιο πανεπιστήμιο ειδικότερα. Στα δυσεπίλυτα προβλήματα που ήδη αντιμετωπίζουμε ήρθε να προστεθεί πρόσφατα και η προσφυγική κρίση, που δοκιμάζει χιλιάδες συνανθρώπους μας και την οποία καλούμαστε να διαχειριστούμε μέσα στην καθημερινότητά μας. Στη σημερινή δύσκολη συγκυρία, θα πρέπει να αναλογιστούμε ότι κάθε λαός έχει αναπόφευκτα στη μοίρα του στιγμές ακμής αλλά και αδυναμίας. Ωστόσο, δε θα πρέπει να ξεχνούμε ότι την καταιγίδα διαδέχεται η γαλήνη. Η ελληνική ψυχή έχει αποδείξει

πως, αντίθετα προς κάθε αντιξοότητα, υπερνικά τα εμπόδια και υπηρετεί την ανθρωπότητα ακόμη και στις δυσκολότερες στιγμές, χάρις στο θάρρος, την καρτερία και την αισιοδοξία της. Στις μάχες του σήμερα και στη διεκδίκηση ενός καλύτερου αύριο για τα παιδιά μας χρειαζόμαστε εφόδια και ασπίδα.

Πολύτιμο εφόδιο θα πρέπει να είναι η γνώση. Η προτροπή του Αδαμάντιου Κοραή *«Δράξασθε Παιδείας»*, η συμβουλή του αγράμματος πρωταγωνιστή της Επανάστασης Θεόδωρου Κολοκοτρώνη στους νέους *«Νά σκλαβωθεῖτε εἰς τὰ γράμματά σας»* διατηρούν αναλλοίωτη τη σοφία και την επικαιρότητά τους. Δικό μας χρέος είναι η διαρκής προσπάθεια, ακόμη και με τα περιορισμένα μέσα που μας παρέχει η Πολιτεία, για διατήρηση της ποιότητας της εκπαίδευσης σε υψηλά επίπεδα.

Ασπίδα μας το «εμείς», η σύγκλιση των επιμέρους επιδιώξεων σε κοινούς στόχους, η συλλογική προσπάθεια και η κοινωνική προσφορά, παραμερίζοντας την ατομικότητα και το προσωπικό συμφέρον. Η φυγή από τη μοναξιά του "εγώ" προς την κατεύθυνση του "εμείς" είναι επιτακτική, ειδικά για το λαό μας, που η οξειδωμένη ιστορική του μνήμη δεν τον βοηθάει να θυμηθεί ότι μπορεί το έργο της συνένωσης να είναι δύσκολο, τα αποτελέσματά της όμως είναι διαρκέστερα και θαυμαστότερα.

Κλείνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την Κεντρική Βιβλιοθήκη και ειδικότερα την κ. Κοσέογλου για το αρχειακό υλικό που μας παρείχε καθώς και για την επιμέλεια της προβολής που παρακολουθήσατε.

Παρακαλώ τώρα τον καθηγητή του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής της Φιλοσοφικής Σχολής ΑΠΘ, Βασίλειο Κάλφα, να προσέλθει στο βήμα για τον πανηγυρικό της ημέρας με θέμα: «Παρόν και Παρελθόν : οι αρχαίοι Έλληνες και εμείς».
